
PLA PER A LA LLENGUA I LA COHESIÓ SOCIAL
Educació i convivència intercultural

Annex 1

AULES D'ACOLLIDA

Juny de 2007
Actualitzat: novembre 2009

Índex

Introducció

1. L'aula d'acollida en el marc del Pla LIC
 - 1.1 El Pla per a la llengua i la cohesió social
 - 1.2 Criteris per a l'assignació de les aules d'acollida

2. L'aula d'acollida en el centre educatiu

3. Professionals que intervenen en l'aula d'acollida
 - 3.1 El tutor o la tutora d'aula d'acollida
 - 3.2 Altres professionals

4. Gestió de l'aula: Organització, Metodologia i Avaluació
 - 4.1. Aspectes organitzatius
 - 4.2. Aspectes metodològics
 - 4.3. Avaluació

5. Formació i assessorament als centres amb aula d'acollida

6. Avaluació del recurs
 - 6.1. Actuacions
 - 6.2. Una mirada externa

7. Conclusions

Annexos

INTRODUCCIÓ:

L'aula d'acollida: un espai obert, flexible i dinàmic per atendre l'alumnat nouvingut

El lloc per excel·lència per desenvolupar el coneixement de la llengua de l'escola és l'aula ordinària i cal un sistema d'acollida per accelerar les eines lingüístiques bàsiques per poder incorporar-s'hi activament.
Ignasi Vila, Santiago Parera i Josep M. Serra (Universitat de Girona)

L'acollida no és una *nova feina* que ha de desenvolupar *un o una nou o nova professional*. Disposar d'un tutor per a l'aula d'acollida no suposa que la resta del claustre ja es pugui desentendre d'aquesta funció (...).
No hi pot haver una bona acollida en un centre que no sigui acollidor.
Francesc Carbonell (mestre)

El concepte acollir té de per si mateix tota una implicació d'actitud afectiva... Les idees rebre, admetre i acceptar n'impliquen unes altres com ara les de conèixer i estimar.
Joaquim Arenas (mestre)

En els anys darrers, un dels canvis més importants i més significatius que s'ha produït als centres educatius de Catalunya ha estat l'arribada continuada i creixent d'alumnat procedent d'arreu del món. En aquests moments, a Catalunya tenim alumnes procedents de més de 150 estats. Ha estat una arribada molt ràpida i amb una distribució que, tot i que irregular, abasta a totes les comarques catalanes. Com a exemple, només cal observar que durant el curs 1999-2000 l'alumnat d'origen estranger a l'educació infantil, a l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria representaven, percentualment, el 1,76%, el 2,30% i el 2,38% respectivament de cadascun dels nivells educatius. Ara bé, en acabar el curs 2005-2006, aquests percentatges eren del 8,05%, del 12,48% i de l'11,94% (vegeu annex 1).

Davant d'aquesta realitat, el Departament d'Educació posa en funcionament, el curs 2004-2005, les *ales d'acollida* com una resposta a aquest nou repte educatiu. La creació d'una *aula d'acollida* implica una dotació de professorat, una dotació informàtica amb el programari adient, una dotació econòmica inicial per a l'adquisició de material didàctic, formació específica per al tutor o la tutora de l'aula d'acollida i per als professionals que intervenen en el procés d'acollida, a càrrec dels assessors/es de llengua, interculturalitat i cohesió social (LIC) que el Departament d'Educació té arreu de Catalunya (més de 200 el curs 2006-2007) dins dels serveis educatius.

Una bona acollida, una bona integració i la garantia que tothom ha de tenir les mateixes possibilitats i oportunitats són elements que han de contribuir a conformar una societat catalana cohesionada, inclusiva, plural, respectuosa, oberta al món i arrelada a la pròpia realitat cultural.

1. L'AULA D'ACOLLIDA EN EL MARC DEL PLA PER A LA LLENGUA I LA COHESIÓ SOCIAL

1.1.El Pla per a la llengua i la cohesió social

El Departament d'Educació ha impulsat, des del curs 2004-2005, el Pla per a la llengua i la cohesió social (Pla LIC), entès com un nou instrument per afrontar l'atenció a la diversitat i aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat davant de la creixent complexitat i pluralitat que ha anat adquirint la societat catalana. L'objectiu del Pla LIC és trobar respostes als nous reptes educatius que plantegen els profunds canvis socials.

El Pla LIC s'articula en tres eixos que, relacionats estretament, incideixen especialment en el nostre sistema educatiu: la creixent incorporació d'alumnat procedent de la immigració, l'aparició de noves causes d'exclusió social i la insuficient normalització de la llengua catalana. Tres elements que configuren l'espai per on cal avançar per anar construint la cohesió social:

- Fomentar la inclusió social i escolar de tot l'alumnat, evitant qualsevol tipus de marginació, garantint l'equitat i creant les condicions que facin possible la igualtat d'oportunitats i de possibilitats, mitjançant l'accés a una educació de qualitat.
- Consolidar la llengua catalana com a llengua vehicular als centres educatius i com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe, adaptant les metodologies, les estratègies i els recursos didàctics a la creixent diversitat lingüística i cultural de l'alumnat.
- Desenvolupar la consciència d'igualtat en dignitat de totes les persones com a condició prèvia per al coneixement i el respecte de les diferències culturals, potenciant la cultura del diàleg i la convivència en un marc intercultural.

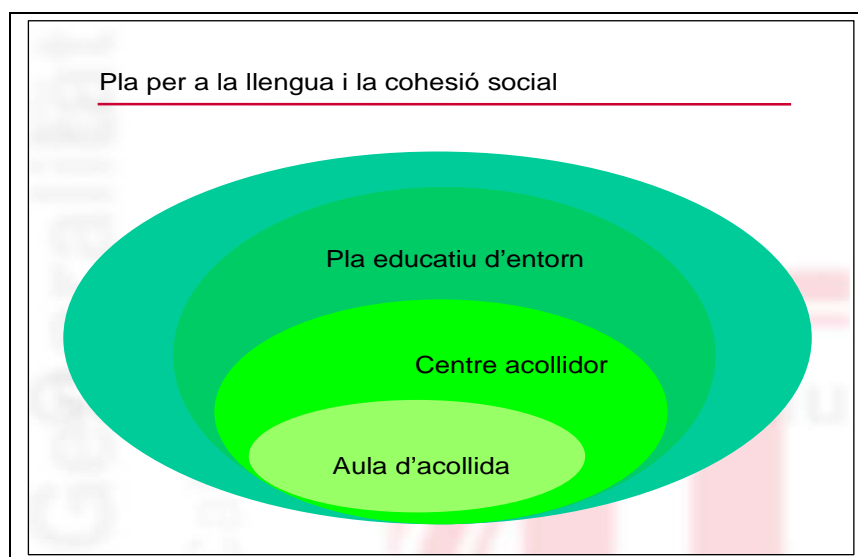
Així mateix, el Pla LIC es basa en el convenciment que l'èxit educatiu és una peça bàsica per aconseguir la cohesió social i aquest èxit educatiu de tot l'alumnat exigeix la recerca d'estratègies necessàries per tal d'aconseguir:

- L'èxit personal, lligat al desenvolupament d'una identitat personal rica, equilibrada i no exclouent.
- L'èxit social, lligat al desenvolupament de les habilitats socials i les actituds idònies per conviure en una societat plural
- L'èxit acadèmic, lligat al desenvolupament de la capacitat de convertir la informació en coneixements i els coneixements en competències.
- L'èxit laboral, lligat al desenvolupament de la capacitat d'aplicar aquests coneixements per resoldre de forma satisfactòria els reptes que planteja el món del treball en l'actualitat.

Tots aquests principis, recollits en el Pla LIC, es concreten en tres línies d'actuació, que volen donar resposta als reptes plantejats:

- una aula d'acollida per donar una atenció de qualitat a les necessitats primeres de l'alumnat nouvingut, en l'aspecte emocional, curricular i d'aprenentatge de la llengua vehicular de l'escola.

- un centre educatiu acollidor, que sigui coherent en els usos lingüístics, que plantegi una educació intercultural i que treballi per aconseguir l'èxit escolar de tot l'alumnat; l'acollida de l'alumnat nouvingut ens ha de fer replantejar l'acollida que es fa a tothom que arribi nou a un centre vetllant, especialment, pels aspectes emocionals.
- i els plans educatius d'entorn, que s'han definit com una iniciativa oberta i de cooperació educativa que vol donar una resposta integrada i comunitària a les necessitats educatives dels infants i joves, coordinant i dinamitzant l'acció educativa d'una zona més enllà de l'àmbit escolar, i en la qual intervenen les diverses administracions públiques i les entitats culturals, esportives, de lleure... de l'entorn.

És en el marc d'aquest model escolar i educatiu integrador, basat en la convivència i el respecte per la diversitat, que s'han posat en funcionament les aules d'acollida com a estratègia per a l'acollida de l'alumnat nouvingut als centres educatius catalans.

1.2. Criteris per a l'assignació de les aules d'acollida

El fet d'adjudicar una aula d'acollida a un centre educatiu va estretament lligat a l'assumpció explícita per part del centre d'un seguit de compromisos sobre aspectes didàctics i de tipus organitzatiu:

- Preveure el recursos humans i materials necessaris per oferir una bona acollida a l'alumnat nouvingut.
- Proporcionar els recursos organitzatius i metodològics en relació amb els objectius d'integració i aprenentatge de la llengua.
- Designar un/a tutor/a per a aula d'acollida d'entre els professionals amb destinació definitiva del centre, sempre que sigui possible, per tal de garantir-ne la continuïtat pedagògica.
- Revisar els documents de gestió amb l'objectiu d'adequar-los als eixos del Pla LIC, en especial el Pla d'acollida i integració del centre i el Projecte lingüístic.

En conseqüència, a fi de donar sentit a aquesta aula, el centre educatiu ha d'establir un procés de millora en l'atenció de tot l'alumnat i ha d'incloure el nou recurs en l'organització general del centre.

A l'hora d'assignar una aula d'acollida a un centre, es tenen en compte diversos paràmetres. En primer lloc, el nombre d'alumnat nouvingut matriculat en els dos darrers anys, una dada que es combina amb el percentatge d'alumnat de nacionalitat estrangera. També es té en compte la situació socioeconòmica de l'entorn, ja que, en segons quins contextos, pot ser més difícil l'accés de l'alumnat a la llengua vehicular de l'aprenentatge i a l'èxit escolar. Finalment, cal tenir present l'equilibri en l'oferta educativa de la zona per tal d'evitar la concentració d'alumnat nouvingut en un mateix centre o en una mateixa tipologia de centres.

2. L'AULA D'ACOLLIDA EN EL CENTRE EDUCATIU

L'aula d'acollida és un recurs, una estratègia organitzativa i metodològica per atendre l'alumnat nouvingut quan arriba al sistema educatiu a Catalunya. Té una doble finalitat: en primer lloc que l'alumne/a se senti ben atès i valorat en els aspectes emocionals i, en segon lloc, que disposi de les eines bàsiques per iniciar, al més aviat possible i en les millors condicions, el seu procés d'ensenyament-aprenentatge en el sistema educatiu a Catalunya.

L'existència d'una aula d'acollida no ha d'anar en contra del principi que és el centre educatiu el responsable de l'acolliment, de la planificació de l'itinerari educatiu i del seguiment del procés d'aprenentatge de l'alumnat nouvingut. Per tant, s'han d'activar tots els recursos personals, didàctics, metodològics i organitzatius del centre per tal de garantir l'èxit escolar i la igualtat d'oportunitats. L'aula ordinària és l'espai de referència d'aquest alumnat, mentre que l'aula d'acollida vol garantir l'acollida emocional i accelerar l'aprenentatge de la llengua vehicular de l'ensenyament.

Seguint els currículums escolars de Catalunya, cal tenir present que l'objectiu central de l'educació és preparar tot l'alumnat per afrontar els reptes de la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI, la qual cosa significa facilitar que els nois i les noies desenvolupin aquelles competències lingüístiques que mobilitzen coneixements, aptituds, actituds i representacions relacionades amb les llengües i les cultures; actuar i reeixir en el seu entorn; comunicar-se amb les altres persones; i compartir els sabers i les referències culturals; és a dir, que puguin construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement del que és la condició humana, de la comprensió d'altri. De fet, la presència d'alumnat de tantes procedències a les nostres aules hauria de ser una de les eines que hauria d'aprofitar el professorat per treballar els valors i els continguts que emanen del plurilingüisme i de la interculturalitat.

En definitiva, el procés d'integració de l'alumnat nouvingut al centre recau tant en el grup classe de referència com en l'aula d'acollida. L'alumne/a ha d'assistir amb el seu grup classe a les àrees que requereixen menys competència lingüística, com ara educació física, visual i plàstica o aquelles àrees on s'utilitzin de manera sistemàtica les TIC. D'aquesta manera es garanteixen espais comuns de socialització des del primer moment d'incorporació de l'alumnat nouvingut als centres.

L'aula d'acollida té, per definició, les característiques bàsiques següents:

- És un recurs obert perquè facilita l'acollida de l'alumnat nouvingut amb la resta de companys i companyes en un context d'educació inclusiva i potencia l'aprenentatge de la llengua. L'alumnat ha de poder incorporar-s'hi en qualsevol moment del curs, i també s'ha de poder decidir la incorporació total d'un alumne o una alumna a l'aula ordinària en el moment que es consideri més adient.
- És un recurs flexible perquè respon a les necessitats d'aprenentatge i d'acollida de l'alumnat. En funció d'aquestes necessitats educatives específiques diferenciades, cada centre ha de donar resposta mitjançant models organitzatius diferents.
- És dinàmica perquè és una part més de l'acció educativa del centre i, per tant, ha de formar part dels processos de reflexió pedagògica.

Tenint en compte aquests principis, cada centre adequa el recurs a les seves necessitats i les seves possibilitats organitzatives.

Làmina Aula d'acollida ¹

En resum, l'aula d'acollida ha de formar part del plantejament general del centre tant pel que fa a les actuacions del professorat com a l'atenció que rep l'alumnat. Ha d'oferir una atenció personalitzada de qualitat, iniciar l'aprenentatge intensiu de la llengua catalana i per ajudar a passar del llenguatge comunicatiu al llenguatge acadèmic cosa que ha de facilitar, a la vegada, l'accés al currículum ordinari.

¹ Departament d'Educació. (2006) Podeu trobar aquesta làmina a <http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/imatges/manipulable/cartellAA.gif>. A més, hi ha disponible una guia didàctica.

3. PROFESSIONALS QUE INTERVENEN A L'AULA D'ACOLLIDA

3.1 El tutor o la tutora d'aula d'acollida

L'adjudicació d'una aula d'acollida implica el nomenament d'un/a tutor/a. Per ocupar aquest lloc de treball es recomana que aquest professional tingui destinació definitiva al centre a fi de garantir la continuïtat del recurs i aprofitar l'experiència i el bagatge de la posada en funcionament de l'aula.

En el moment de fer la proposta de nomenament d'aquest docent, és important que l'equip directiu tingui en compte l'experiència docent del tutor/a en l'ensenyament de les llengües, el domini de les TIC i la seva capacitat de lideratge, d'empatia i de dinamització.

Les funcions que un/a tutor/a desenvolupa a l'aula d'acollida són els següents:

- Gestionar l'aula d'acollida: planificar recursos i actuacions, programar les seqüències d'aprenentatge, aplicar les metodologies més adequades i avaluar processos i resultats.
- Fer l'avaluació inicial i elaborar conjuntament amb el tutor o la tutora d'aula ordinària els plans individuals intensius i col·laborar en les adaptacions curriculars individualitzades o les modificacions del currículum, si escau.
- Coordinar amb la resta de l'equip docent les actuacions per assegurar la coherència educativa i promoure la integració de l'alumnat nouvingut a les seves aules de referència.
- Aplicar metodologies d'immersió lingüística, estratègies d'inclusió social i incorporar continguts d'educació intercultural.
- Coordinar-se amb el/la coordinador/a de llengua i cohesió social del centre (CLIC) i altres professionals (servei de traducció, assessor/a LIC, EAP..).

3.2 Altres professionals

Malgrat que la principal tasca de gestió de l'aula d'acollida correspon al tutor o la tutora de l'aula, hi ha altres professionals que tenen una tasca important en l'acollida de l'alumnat nouvingut:

- El/la tutor/a de l'aula ordinària vetlla pel progressiu assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat que comparteix horari entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària i coordina amb la resta de l'equip docent les actuacions per assegurar la coherència educativa.
- El/la coordinador/a LIC de centre col·labora en la gestió d'actuacions que fan referència a l'acollida i a la integració de l'alumnat nouvingut, per la qual cosa ajuda a definir estratègies d'atenció a aquest alumnat i participa en l'organització i l'optimització dels recursos i coordina les actuacions dels professionals externs que hi intervenen.
- L'assessor/a LIC orienta i fa el seguiment de l'organització de l'aula d'acollida, assessora sobre les estratègies d'ensenyament-aprenentatge de la llengua amb

l'alumnat nouvingut i sobre els recursos didàctics de llengua, orienta sobre el treball tutorial amb aquest alumnat i sobre les estratègies que faciliten la col·laboració entre l'aula d'acollida i el grup classe i, en general, sobre l'elaboració, revisió o desenvolupament dels plans d'acollida i del projecte lingüístic.

A més d'aquests professionals que tenen encomanades funcions específiques en relació a l'alumnat nouvingut, en els casos que l'alumne/a presenti necessitats educatives especials, cal recórrer als recursos habituals dels quals disposa el centre per atendre la diversitat:

- A l'educació primària, quan un/a alumne/a amb necessitats educatives especials s'incorpora al centre, el tutor o la tutora, amb la col·laboració del professional d'educació especial i de l'EAP, coordina l'equip de cicle per formalitzar per escrit les adaptacions curriculars o, si escau, les modificacions del currículum.
- En el cas de secundària, el professorat de psicologia i pedagogia del centre i l'EAP assessoren el/la coordinador/a pedagògic/a i els diferents departament didàctics implicats a formalitzar per escrit les adaptacions curriculars o, si escau, les modificacions del currículum.

4. GESTIÓ DE L'AULA: ORGANITZACIÓ, METODOLOGIA I AVALUACIÓ

4.1 Aspectes organitzatius

- **Destinatari de l'aula d'acollida**

L'aula d'acollida va destinada a l'alumnat arribat a Catalunya en els dos anys darrers (24 mesos) procedent d'un procés migratori i que necessiti una adaptació curricular específica i no tingui coneixement de la llengua de l'escola. Convé no confondre aquest alumnat amb alumnat procedent d'altres indrets de l'estat que segueix un currículum similar i només té el desconeixement de la llengua catalana. En aquest cas cal seguir les orientacions pròpies de l'atenció individualitzada.

Tampoc no és adequat fer servir aquest recurs per a l'alumnat d'educació infantil ni de primer cicle d'educació primària.

- **Nombre d'alumnes per grup i horari**

El nombre d'alumnat que s'ha d'atendre en una aula d'acollida simultàniament ha de ser reduït. Aquest nombre pot variar en funció de les característiques de l'alumnat: el nivell d'escolarització previ, de la proximitat o no al català de la seva llengua d'origen, del grau de maduresa i del seu progrés en el procés d'aprenentatge. Ara bé, orientativament, no és aconsellable que el nombre sobrepassi el de 12 alumnes alhora.

Cap alumne/a no ha de romandre totes les hores lectives a l'aula d'acollida. Una opció recomanable és que hi faci, com a màxim, la meitat del seu horari lectiu setmanal i que la durada de l'assistència vagi disminuint a mesura que avanci en els aprenentatges.

L'atenció dins de l'aula d'acollida, per tant, es fa de la manera més intensiva possible per tal de facilitar la incorporació d'aquest alumnat al grup classe en totes les àrees.

- **Temps de permanència a l'aula d'acollida**

El temps d'estada d'un/a alumne/a a l'aula d'acollida és limitat (es recomana que no superi els 2 anys) ja que és un recurs transitori i sempre dependrà de les seves característiques personals. Per això, cada centre ha de planificar les estratègies organitzatives i metodològiques que millor s'adaptin a la seva realitat.

- **Professorat de l'aula d'acollida**

El nombre de docents que intervé a l'aula, a banda del tutor o la tutora d'acollida, ha de ser reduït, ja que en una primera etapa de l'arribada d'un/a alumne/a al nostre sistema educatiu cal que els referents siguin el més clars possibles.

4.2 Aspectes metodològics

- **Metodologia**

La metodologia de l'aula d'acollida ha de tenir en compte l'organització dels aprenentatges de manera globalitzada, l'existència d'activitats funcionals, el foment del treball cooperatiu i l'establiment de relacions personals positives.

Les característiques organitzatives de l'aula d'acollida i el progrés del seu alumnat en una segona llengua (o tercera en molts casos) comporten una pràctica educativa específica, que s'hauria de basar en els aspectes més forts de la pràctica educativa acumulada a Catalunya en el programa d'immersió lingüística (tot i tenir present que el nostre professorat actual no coneix la llengua d'una part important d'aquest nou alumnat).

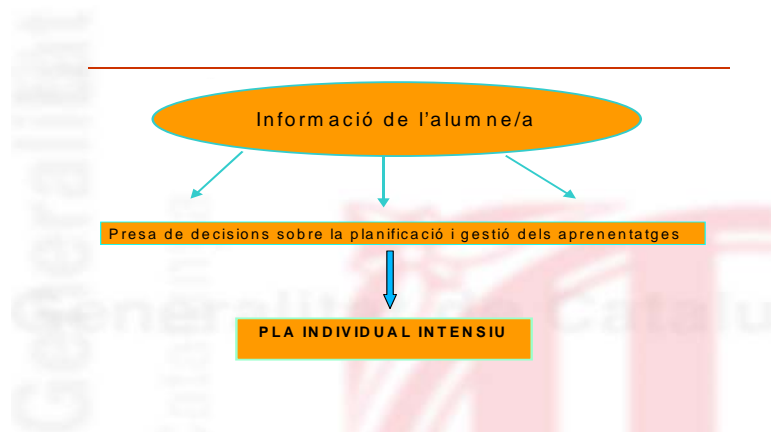
Per tant, cal formalitzar unes relacions interpersonals alumnat-professorat en què l'alumnat s'ha de sentir reconegut en allò que aporta a l'escola (en el cas d'alumnat que tingui una llengua que no coneix el professorat aquest reconeixement ha de ser simbòlic, però hi ha de ser) i cal també possibilitar unes relacions afectives positives entre professorat i alumnat. Ambdós aspectes ajuden a crear les condicions per adquirir una nova llengua. En aquest sentit, cal tenir present que és un procés lent, gradual i ple d'anades i tornades, per això el discurs del professorat, la seva forma d'expressió, ha de buscar en tot moment adaptar-se a les habilitats comunicatives del seu alumnat: implica una parla altament contextualitzada, activitats en forma de tasques, propostes metodològiques basades en els centres d'interès, en els racons o en els projectes, relacions interpersonals més individualitzades... En definitiva, el resultat és que l'alumnat i el professorat negocien permanentment què es fa i què es diu a l'aula, de manera que la negociació dels significats - element clau del progrés escolar de l'alumnat - vertebrava tota l'activitat escolar.

S'ha de destacar, finalment, que el treball de la llengua oral és fonamental, ja que la majoria de l'alumnat nouvingut (tret del que viu en contextos sociolingüístics en què la presència social de la llengua catalana és molt alta) no té contacte amb la llengua del centre educatiu, ni a la seva família, ni al seu entorn social. Per això, en els primers moments d'incorporació al nostre sistema educatiu ha de prevaler la llengua oral que es troba a la base del desenvolupament lingüístic necessari per abordar l'especificitat lingüística implicada en les activitats d'ensenyament i aprenentatge ².

2 Per a més orientacions sobre la metodologia a l'aula d'acollida, consulteu les conclusions de l'àmbit *Nova immersió i canvis metodològics del Consell assessor de la llengua a l'escola*: http://www.gencat.net/educacio/depart/pdf/llengua_escola/comissio_immersio.pdf

- **El Pla Individual Intensiu i l'avaluació de l'alumnat a l'aula d'acollida.**

Des de l'arribada de l'alumne/a al centre, s'estableixen una sèrie de protocols i mecanismes per tal de garantir una bona acollida inicial. Abans de res, cal recollir informació sobre l'alumne/a i seguidament establir una resposta educativa adequada a les seves necessitats.

El Pla individual intensiu (PII) és un document que recull el recorregut que fa l'alumne/a des que s'incorpora al centre educatiu, a l'aula d'acollida, fins que s'incorpora totalment a l'aula ordinària. És un document procedimental que recull la informació inicial que tenim de l'alumne i la resposta educativa que li oferim. El PII consta de:

- L'avaluació inicial de l'alumne/a.
Es recull la informació de l'alumne/a. Aquesta informació s'obté de: l'entrevista amb la família³, de les dades de l'escolarització prèvia i d'altres que es poden obtenir d'entitats que donen suport a les famílies nouvingudes, de les proves d'avaluació inicial que es passen als alumnes, de les pautes d'observació.

En aquest sentit, el Departament d'Educació ha posat a disposició dels centres uns models de proves inicials en 20 llengües que permeten avaluar el grau d'alfabetització, l'escolarització prèvia de l'alumnat i el coneixement dels principis matemàtics⁴.

- Resposta educativa.
A partir de la informació extreta de l'avaluació inicial es prioritzen les necessitats educatives de l'alumne/a. S'estableixen quines mesures s'utilitzaran per establir mecanismes de planificació, seguiment i avaluació del procés d'acceleració del seu aprenentatge així com els recursos humans, materials i tècnics necessaris.

El PII s'elabora els primers dies de classe de l'alumne/a i trimestralment es revisa. El PII tindrà una vigència de dos anys naturals. Cal destacar, però, que el PII continuarà aplicant-se el primer trimestre en què l'alumne/a s'incorpora totalment a l'aula ordinària per garantir un bon traspàs.

³ El Departament d'Educació facilita als centres educatius un servei de traducció en una quarantena de llengües.

⁴ Tots aquests instruments, conjuntament amb les instruccions per al professorat estan publicats a l'espai LIC (http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_aval_instruments.htm)

4.3 Avaluació

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat nouvingut es duu a terme en relació amb els objectius establerts en el seu PII. L'avaluació és continua, amb observació sistemàtica i visió global del seu progrés d'aprenentatge, integrant les aportacions i les observacions efectuades en cada una de les àrees pels diferents docents que les imparteixen.

Mitjançant una avaluació trimestral es recull:

- El procés d'adquisició de la llengua.
- La integració de l'alumne/a.
- El progrés en les diferents àrees cursades.

El tutor o la tutora del grup classe ordinari, com a responsable del seguiment de l'alumnat, vetlla especialment pel progressiu assoliment de les competències bàsiques de l'alumnat nouvingut.

5. FORMACIÓ I ASSESSORAMENT ALS CENTRES AMB AULA D'ACOLLIDA

Per afavorir la posada en funcionament de l'aula d'acollida, a banda de les dotacions de recursos, s'ofereixen activitats de formació als professionals que intervenen en l'acollida de l'alumnat nouvingut i, més específicament, al tutor o la tutora d'aula d'acollida.

El disseny d'aquest conjunt d'activitats es proposa ajudar els centres en el seu procés de transformació i es concreta en les activitats formatives següents:

- Activitats de sensibilització sobre el Pla LIC adreçades a equips directius amb l'objectiu de presentar els eixos del Pla i remarcar la importància d'incorporar-los en el procés de transformació del centre educatiu.
- Formació per als coordinadors i coordinadores LIC de centre com a elements dinamitzadors del Pla LIC al centre, actuant com a suport de l'equip directiu.
- Formació inicial per als tutors i tutores d'aula d'acollida, remarcant els aspectes organitzatius, metodològics, didàctics i emocionals necessaris per posar en funcionament una aula d'acollida.
- Seminaris de tutors i tutores d'aula d'acollida per reflexionar sobre la pràctica docent a les aules.
- Curs per als claustrats: *"De l'aula d'acollida al centre acollidor"* per a aquells centres que han decidit iniciar un procés de transformació seguint els eixos LIC.
- Cursos específics de formació en didàctica del català com a L2.

Per garantir el desenvolupament del Pla, els centres disposen, a més, d'assessorament periòdic per part dels professionals dels equips LIC dels serveis educatius.

En el cas dels centres que posen en funcionament una aula d'acollida, l'assessor/a LIC els orienta sobre metodologies, recursos i materials i aporta criteris per a l'avaluació, a fi d'aprofitar al màxim les possibilitats que ofereix el recurs.

A banda d'aquesta tasca, els assessors i les assessores col·laboren i assessoren en diversos aspectes entre els quals destaquen:

- L'elaboració del Pla d'acollida i integració i del Projecte lingüístic.
- La sensibilització, promoció i consolidació de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte plurilingüe.
- La modelització adreçada al professorat i la seva planificació.
- El treball tutorial amb l'alumnat nouvingut o amb risc de marginació per a la seva integració al grup.
- Les estratègies metodològiques d'immersió lingüística.
- La sensibilització, promoció i consolidació de l'educació intercultural.
- La formació permanent del professorat.

6. AVALUACIÓ DEL RECURS

Les actuacions avaluadores s'han previst en diferents àmbits, tenint present la funció reguladora que ha de ser inherent a tota avaluació:

ÀMBITS	FUNCIONS
Alumnat	<ul style="list-style-type: none"> • facilitar els processos de seguiment personal i familiar • fer un seguiment de l'aprenentatge de la llengua • ajustar l'organització dels aprenentatges entre l'aula d'acollida i l'aula ordinària
Professorat	<ul style="list-style-type: none"> • prendre les decisions organitzatives i metodològiques més adequades • intervenir sobre la dinàmiques de grup, tant a l'aula d'acollida com a l'aula ordinària.
Centre educatiu	<ul style="list-style-type: none"> • valorar i, si és el cas, modificar els processos d'acollida i integració de l'alumnat nouvingut
Departament d'Educació	<ul style="list-style-type: none"> • valorar l'eficàcia de les aules d'acollida com a instrument per facilitar una millor acollida i integració de l'alumnat nouvingut, per tal de definir propostes de millora i futures línies d'intervenció

6.1. Actuacions

D'acord amb els principis i amb els objectius que s'han previst per a les aules d'acollida, s'han establert diferents accions avaluadores, concretament en relació amb els aspectes següents:

- Grau d'integració de l'alumnat nouvingut
- Aprenentatge de la llengua de l'escola
- Coherència organitzativa amb la qual els centres apliquen aquest recurs.

En concret, aquestes actuacions són les següents:

a) Per part de la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social:

- 1) Elaboració i publicació d'instruments d'avaluació⁵
 - Primària:
 - Instruments d'avaluació de llengua catalana nivell A2
 - Instruments d'avaluació d'integració escolar
 - Secundària:
 - Instruments d'avaluació de llengua catalana nivell A2
 - Instruments d'avaluació d'integració escolar
- 2) Elaboració d'una enquesta, mitjançant un aplicatiu informàtic, sobre les característiques de l'alumnat nouvingut i sobre aspectes organitzatius de

⁵ Tots aquests instruments, conjuntament amb les orientacions i instruccions per a l'aplicació de les proves, estan publicats a l'Espai LIC. (http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/profe_orienta.htm)

l'aula d'acollida⁶. La finalitat és obtenir dades que es puguin correlacionar amb les dades obtingudes a partir dels instruments d'avaluació.

- 3) Elaboració d'estudis sistemàtics a partir de la informació obtinguda mitjançant els diferents instruments d'avaluació.

Els resultats que s'obtenen en els centres a partir de l'aplicació d'aquests instruments, es fan arribar a la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social mitjançant un aplicatiu de recollida de dades que s'activa al final de cada curs acadèmic.

b) Per part de la Inspecció educativa:

- En el moment de la implantació de les aules d'acollida va elaborar l'Informe de seguiment inicial de les aules d'acollida (2005). En aquest informe es va comprovar que, en general, els criteris amb els quals els centres educatius van organitzar l'aula d'acollida eren ajustats a les orientacions del Departament d'Educació i es van preveure actuacions per corregir les disfuncions que es van detectar.
- Cada curs es fa el seguiment de les aules d'acollida per tal de corregir, si escau, les disfuncions que hi puguin haver.

6.2. Una mirada externa

El grup de recerca de la Universitat de Girona *Cultura i Educació* elabora un informe sobre les dades recollides al final de cada curs acadèmic. S'ha de dir que en aquestes anàlisis es valoren els resultats sobre la competència comunicativa i sobre el grau d'integració de l'alumnat separatament i per a cada un dels apartats de les respectives proves i enquestes, però també es fa una valoració conjunta. És a dir, s'estudien les correlacions entre l'aprenentatge de la llengua i el grau de benestar emocional que troba l'alumnat nouvingut a les nostres aules.

Pels estudis que s'han fet des del curs 2004-2005⁷, es pot afirmar:

- L'aula d'acollida és un recurs que proporciona de manera accelerada recursos conversacionals i que facilita la incorporació activa de l'alumnat nouvingut a l'aula ordinària. Segons els estudis realitzats, l'alumnat inicia l'aprenentatge de la llengua a l'aula d'acollida però és a l'aula ordinària on es fa la part més important d'aquest aprenentatge.
- La influència de la integració i l'adaptació demostren ser els factors que influeixen més directament en els resultats obtinguts en la prova de llengua, per davant d'altres com l'edat, el temps de residència a Catalunya o el nombre d'hores d'estada a l'aula d'acollida. És a dir, que l'alumnat que mostra un baix nivell d'integració i adaptació escolar, independentment del temps que faci que resideix a Catalunya i de l'edat,

⁶ En aquest aplicatiu es recull informació personal i acadèmica sobre l'alumnat (data de naixement, país de procedència, escolaritat prèvia, dades familiars, llengües que coneix, hores d'assistència a l'aula d'acollida...).

⁷ Es pot trobar un resum de l'informe sobre les dades del primer any de funcionament de les aules d'acollida a Vila, I. (i altres) *Les aules d'acollida en l'educació primària. Algunes dades del curs 2004-2005*. Caixa d'eines 04. Departament d'Educació, 2006

obté resultats baixos a les proves (la comprensió oral és l'únic domini dels quatre avaluats que no segueix aquesta regla).

- L'alumnat d'aula d'acollida que té una llengua romànica com a llengua inicial obté, en les mateixes condicions, millors resultats que l'alumnat que té altres llengües com a llengua inicial, tot i que aquest factor també és correlatiu amb el nivell d'integració i adaptació escolar. Així doncs, l'alumnat de llengua inicial no romànica amb nivell elevats d'integració i adaptació escolar obté puntuacions més altes que en el cas contrari (alumnat de llengua inicial romànica amb un nivell baix d'integració i adaptació escolar).
- L'escolarització prèvia incideix clarament en els resultats, ja que l'alumnat nouvingut amb una bona escolarització té menys dificultats que l'alumnat amb una escolarització deficient, tant pel que fa a l'aprenentatge de la llengua com al nivell d'integració i adaptació al nou entorn escolar.

7. CONCLUSIONS

L'aposta per les aules d'acollida que ha fet el Departament d'Educació ha implicat un esforç pressupostari molt important que ha permès afrontar, d'una forma decidida, l'arribada d'alumnat nouvingut a les nostres aules de primària i les de secundària. En aquest sentit, a part dels recursos humans, de la dotació econòmica per engegar aquestes aules, de la dotació informàtica, de la dotació de materials didàctics de tota mena, hi ha hagut una voluntat de potenciar en els centres la figura del tutor/a d'acollida, el qual ha esdevingut la persona de referència en el procés d'acollida de l'alumnat nouvingut als nostres centres educatius.

A més del professorat, que ha tingut i té una formació específica, s'han creat als Serveis Educatius els equips d'assessorament en llengua, educació intercultural i cohesió social, una de les missions principals dels quals ha estat en aquests primers cursos la d'ajudar a organitzar aquestes aules d'acollida.

Tant els informes de la inspecció educativa com el de la Universitat de Girona ens han aportat dades positives sobre el procés de consolidació de les aules d'acollida. Evidentment que caldrà millorar alguns aspectes, però, en general, el camí sembla que s'està fent correctament. Ara, però, queden nous reptes: avançar cap al concepte de *centre acollidor* on la interculturalitat sigui un valor transversal, on la llengua catalana sigui realment la llengua dels centres educatius de Catalunya i on la cohesió social sigui un dels objectius bàsics de l'escola catalana d'aquest nou segle.

Però hem de tenir present que per molt bé que l'escola faci la seva feina sempre caldrà la implicació de tota la societat per acabar de consolidar l'educació global de tots els nois i les noies, en especial dels que es troben en situacions més desfavorides. És per això que l'última peça d'aquest procés ha de ser el *pla educatiu d'entorn* on el Departament d'Educació juntament amb els altres departaments de la Generalitat i l'Ajuntament inicien una actuació de cooperació educativa juntament amb les entitats socioculturals del barri, les entitats esportives i totes les associacions que s'hi vulguin implicar per sumar esforços i contribuir conjuntament a la formació de ciutadanes i ciutadans.

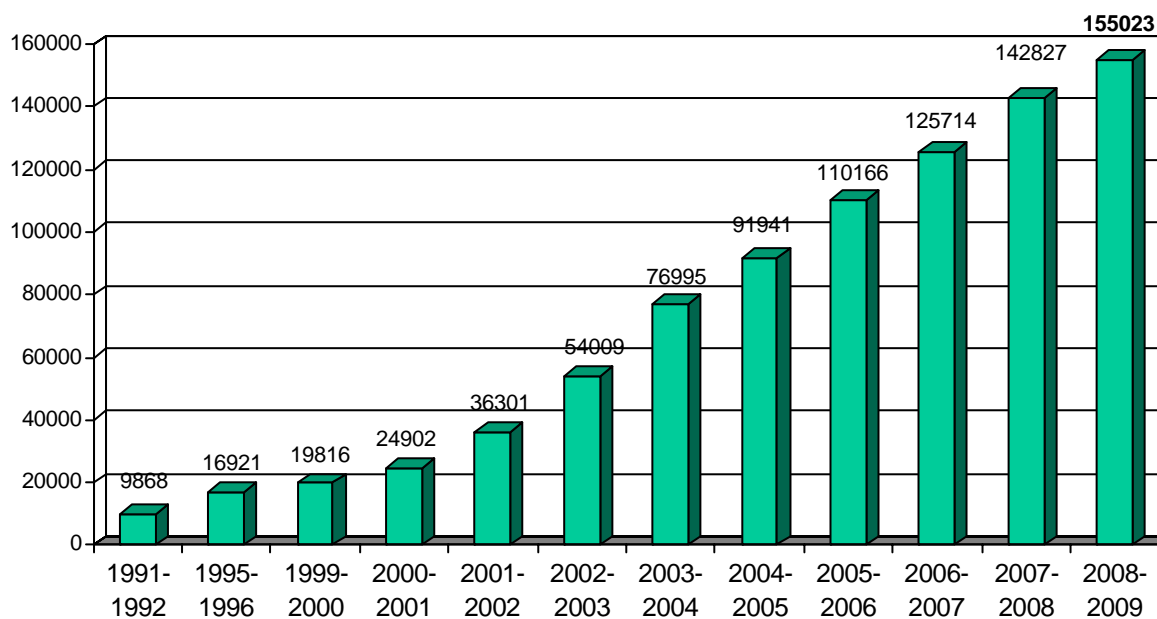
ANNEX 1. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT DE NACIONALITAT ESTRANGERA A CATALUNYA

Curs	Educació infantil			Educació primària			ESO		
	Alumnat estranger	Total alumnat	% sobre el total	Alumnat estranger	Total alumna	% sobre el total	Alumnat estranger	Total alumna	% sobre el total
1999-2000	3.678	208.820	1,76	8.002	347.457	2,30	6.352	267.029	2,38
2000-2001	4.804	216.393	2,22	9.618	346.604	2,77	8.177	257.318	3,18
2001-2002	7.519	224.892	3,34	14.664	348.665	4,20	11.090	253.340	4,38
2002-2003	11.841	237.488	4,99	22.636	354.597	6,38	14.955	253.424	5,90
2003-2004	17.693	251.419	7,03	32.761	362.817	9,03	20.261	256.556	7,90
2004-2005	20.178	264.355	7,63	40.245	368.267	10,93	23.532	258.746	9,09
2005-2006	22.297	276.743	8,06	47.020	376.585	12,49	31.160	260.966	11,94
2006-2007	24.127	288.104	8,37	53.901	389.878	13,83	35.864	264.829	13,54
2007-2008	26.505	304.809	8,70	59.992	404.456	14,85	42.444	269.442	15,76
2008-2009	28.542	318.158	8,97	63.159	418.914	15,07	47.528	271.847	17,48

⁸ Dades referides a l'educació infantil, primària, secundària obligatòria, sector públic i privat.
Font: Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. (<http://www.gencat.cat/educacio>)

ANNEX 2

Nombre d'alumnat estranger

Curs	Sector públic			Sector privat			TOTAL ALUMNAT		
	Alumnat estranger	Total alumnat	% sobre el total	Alumnat estranger	Total alumnat	% sobre el total	Total alumnat estranger	Total alumnat	% sobre el total
1999-2000	16.562	578.266	2,86	3.254	421.283	0,77	19.816	999.549	1,98
2000-2001	20.713	570.511	3,63	4.189	419.240	1,00	24.902	989.551	2,52
2001-2002	30.086	574.167	5,24	6.215	418.530	1,48	36.301	992.697	3,66
2002-2003	44.295	592.157	7,48	9.714	418.969	2,32	54.009	1.011.126	5,34
2003-2004	64.166	615.199	10,43	12.829	419.595	3,06	76.995	1.034.794	7,44
2004-2005	76.616	635.604	12,05	15.325	419.048	3,66	91.941	1.054.652	8,72
2005-2006	92.801	653.620	14,20	17.365	421.071	4,12	110.166	1.074.691	10,25
2006-2007	106.068	680.576	15,59	19.646	424.497	4,63	125.714	1.105.073	11,38
2007-2008	120.309	716.438	16,79	22.518	428.370	5,26	142.827	1.144.808	12,48
2008-2009	130.839	752.601	17,38	24.184	433.562	5,57	155.023	1.186.163	13,07

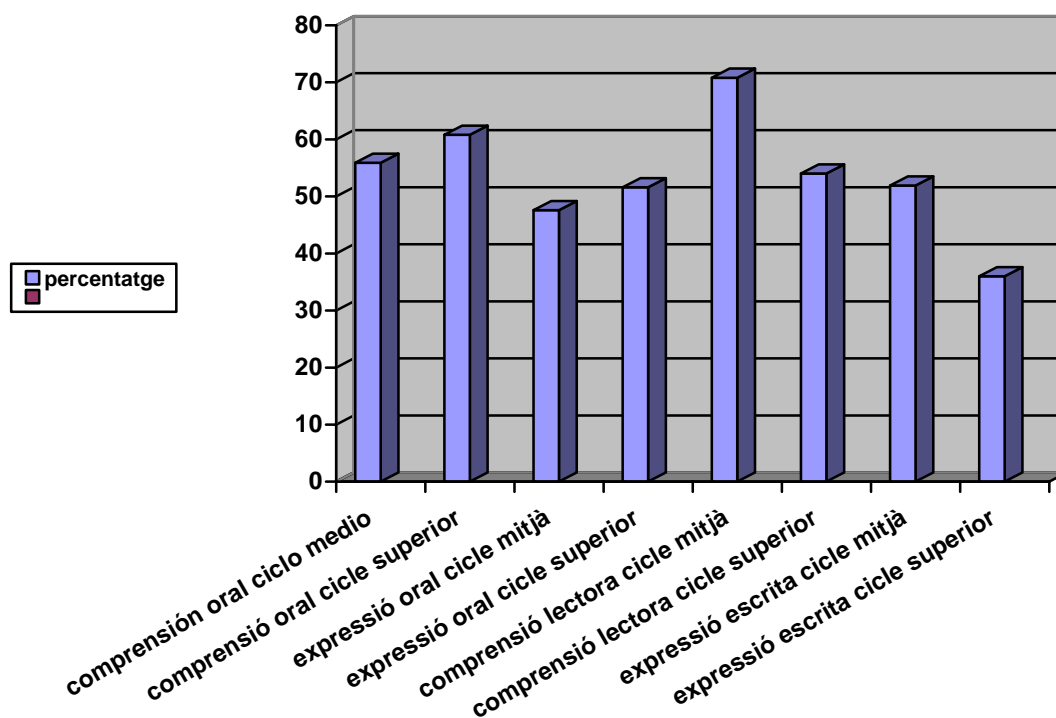
⁹ Dades referides a l'educació infantil, primària, secundària obligatòria i secundària postobligatòria.
Font: Departament d'Educació. Servei d'Indicadors i Estadística. (<http://www.gencat.cat/educacio>)

ANNEX 3. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'AULES D'ACOLLIDA

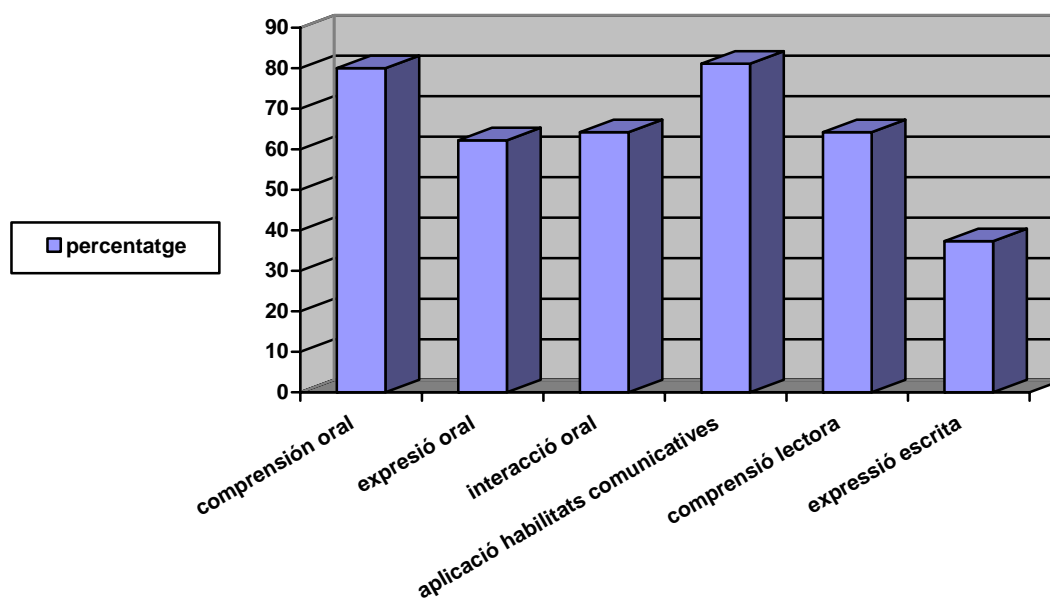
	CURS 2004-05	CURS 2005-06	CURS 2006-07	CURS 2007-08	CURS 2008-09	CURS 2009-10
EDUCACIÓ PRIMÀRIA	378	558	636	681	712	662
EDUCACIÓ SECUNDÀRIA	225	310	347	367	395	401
CENTRES CONCERTATS	46	72	91	109	114	106
CENTRES MUNICIPALS			7	9	13	11
TOTAL	649	938	1.081	1.166	1.234	1.180

ANNEX 4

Superació de la prova i percentatge d'alumnat. Educació Primària. Curs 2008-2009¹⁰

Superació de la prova i percentatge d'alumnat. Educació Secundària. Curs 2008-2009

¹⁰ L'alumnat supera el nivell A2 Usuari bàsic del Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de les llengües.

ANNEX 5. RECURSOS MATERIALS PER ASSOLIR LES FUNCIONS DE L'AULA D'ACOLLIDA

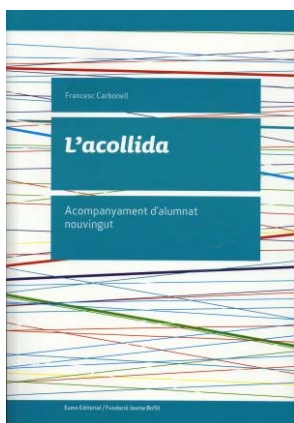
Per facilitar les funcions de l'aula d'acollida, a més de la formació i de l'assessorament dels tutors i les tutores de l'aula d'acollida, el Departament d'Educació ha editat o ha promogut l'edició de materials didàctics, de manuals de reflexió i de llibres d'informació.

5.1. Funcions de l'aula d'acollida i exemplificació de materials

a. Oferir una atenció personalitzada de qualitat

a.1. L'acollida

Una de les primeres funcions del centre educatiu que acull l'alumnat nouvingut és proporcionar una acollida de qualitat a ell i a la seva família.

Cada centre ha definit en el Pla d'acollida i integració quins són els protocols que se seguiran, quines estratègies s'aplicaran i quins recursos personals s'hi destinaran. En aquest document s'han de posar les bases perquè l'alumnat i les seves famílies es trobin acceptats i acompanyats des del primer moment.

En aquest sentit, la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social ha iniciat una col·lecció de llibres en col·laboració amb la fundació Jaume Bofill. El primer llibre s'ha publicat a l'editorial Eumo i tracta del tema de l'acollida.

En *L'acollida*¹¹ es defineix i s'orienta com realitzar una acollida de qualitat, en sentit ampli —a totes les persones que formen la comunitat educativa— però especialment a l'alumnat nouvingut i a les seves famílies. Un dels aspectes que es tracta és la importància del component actitudinal dels docents i de la resta de membres de la comunitat.

a.2. Reconeixement de la llengua familiar

Un dels aspectes que poden contribuir que l'alumnat se senti valorat és el reconeixement de la llengua familiar a diversos nivells:

- De forma simbòlica. Si l'alumnat troba a l'aula d'acollida un rètol de benvinguda en la seva llengua familiar, veu que hi ha un espai perquè pugui penjar escrits o fotografies de la seva experiència personal, pot consultar diccionaris bilingües, pot portar materials escrits amb les llengües que coneix..., s'afavoreix que el noi i la noia se sentin reconeguts, tant per la institució escolar com pels seus companys i això, de ben segur, facilita una actitud favorable tant per a adaptar-se al centre com per aprendre els nous continguts que se li proposen.
- Incorporació de la llengua familiar a la pràctica educativa. Una presència simbòlica de la llengua familiar és important però no és suficient per reconèixer i "aprofitar" educativament tot el bagatge lingüístic i cultural que porta l'alumnat. El

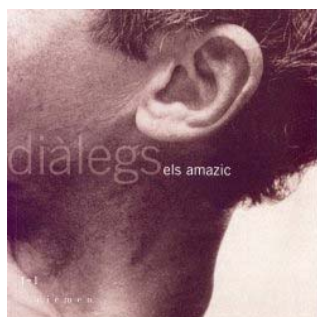
¹¹ CARBONELL, F. *L'Acollida*. Vic: Editorial Eumo / Fundació Jaume Bofill, 2006.

docent pot recórrer a aquest bagatge per tal d'enriquir-se tots plegats des d'una perspectiva intercultural i plurilingüe.

- Afavorir l'ensenyament de les llengües familiars en horari extraescolar, per exemple l'amazic, l'àrab, el xinès... Així, les famílies veuen que els seus fills i filles mantenen la llengua familiar i sumen les que els proporciona el sistema educatiu del país d'acollida. Aquestes classes no queden restringides a l'alumnat nouvingut, ja que s'obren a la resta de l'alumnat com a mesura per aconseguir alumnes plurilingües.

a.3. Coneixement de les cultures de procedència de l'alumnat

Perquè el docent pugui planificar la seva tasca tenint en compte aspectes interculturals i programar els continguts socioculturals propis del país d'acollida, el CIEMEN, amb la col·laboració del Departament d'Educació, ha iniciat una col·lecció de llibres que duen el

nom genèric de *Diàlegs*¹². Aquests llibres tenen una doble funció: d'una banda, s'expliquen en la llengua d'origen les característiques més importants del país d'acollida (Catalunya); i, d'altra banda, en català, s'expliquen les característiques més rellevants de la cultura i de la llengua dels diversos col·lectius de persones nouvingudes.

S'han publicat ja els llibres dedicats als quítxues, als bantus, als amazics i als pobles de l'Equador.

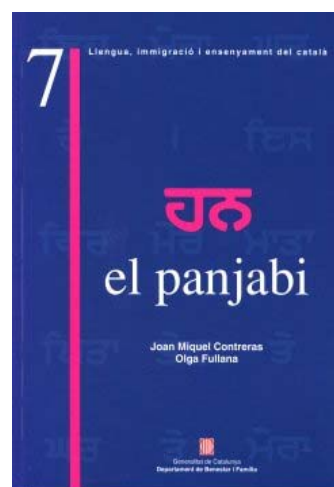
a.4. Coneixement de les característiques de les llengües de l'alumnat nouvingut.

El coneixement de les característiques de les llengües de la nova immigració permet interpretar les errades o aproximacions que fan els/les alumnes quan aprenen el català. Saber amb quines dificultats es trobarà un/a alumne quan aprèn el català permet ajustar els continguts que s'han d'ensenyar i el tipus d'activitats.

Per aquest motiu, es publica, per exemple, la col·lecció *Llengua, immigració i ensenyament del català*¹³.

S'han editat 10 títols:

- Llengua i immigració
- L'àrab
- El xinès
- El soninké i el manding
- El berber (amazic)
- El fula i el wòlof
- El panjabi
- El romanès
- L'ucraïnès
- El tagal

¹² Col·lecció *Diàlegs*. Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions.

¹³ Col·lecció *Llengua, immigració i ensenyament del català*. Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social. Els trobareu en línia a la pàgina http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_info_diverling.htm.

a.5. Coneixement dels processos de socialització de diversos grups culturals

Una de les demandes més freqüents dels professionals que treballen la diversitat cultural és la necessitat de tenir recursos i materials, reflexius i d'aplicació a l'aula, per gestionar la diversitat sociocultural. En aquesta línia s'ha iniciat una sèrie de volums on es tracten processos de socialització d'infants i joves dels principals col·lectius de nous presents al nostre país. El primer volum d'aquesta sèrie n'ha estat *L'Omar i l'Aixa. Socialització dels fills i filles de famílies marroquines*¹⁴.

a.6. Coneixement de l'escolarització prèvia de l'alumnat

Per tal de saber el bagatge acadèmic que porta cada alumne/a, és important conèixer el sistema educatiu del país d'origen de l'alumnat i l'estil d'ensenyament-aprenentatge que s'hi aplica (ensenyament memorístic, processual o crític, permissiu o rígid, paper de la llengua oral, activitats "tradicionals" o lúdiques...). Conèixer aquestes característiques permet entendre reaccions d'alguns nois i noies i de les famílies davant de pràctiques o d'estils d'aprenentatge que s'allunyen de les pràctiques educatives que han viscut.¹⁵

També és molt important saber el grau d'escolarització de cada alumne/a. Per aquest motiu, a l'espai LIC s'ofereixen proves inicials en les llengües de l'alumnat que tenen més presència al nostre sistema educatiu.

Tota aquesta informació permetrà elaborar, d'una forma més ajustada, els plans individuals intensius de cada alumne (PII)¹⁶.

b. Aprenentatge inicial de la llengua

La segona gran funció de l'aula d'acollida és iniciar l'alumnat nouvingut en l'aprenentatge del català (llengua vehicular i d'aprenentatge del nostre sistema educatiu). Com en la primera de les funcions, la responsabilitat d'aquesta tasca no és únicament de l'aula d'acollida, cal la implicació de tot el professorat.

b.1. Els nivells de llengua

És important saber què s'ha d'ensenyar, quins continguts de llengua s'han de programar. En aquest sentit, la Subdirecció de Llengua i Cohesió Social ha adoptat com a referent el *Marc europeu comú de referència per a les llengües*. A partir de les orientacions d'aquesta publicació s'ha elaborat el *Nivell inicial de català (A1 – Usuari bàsic)*¹⁷.

¹⁴ CARBONELL, F. *L'Omar i l'Aixa. Socialització dels fills i filles de famílies marroquines*. Vic: Editorial Eumo / Fundació Jaume Bofill, 2006.

¹⁵ Podem trobar informació sobre els sistemes educatius a la pàgina: http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/prof_info_sisteduc.htm.

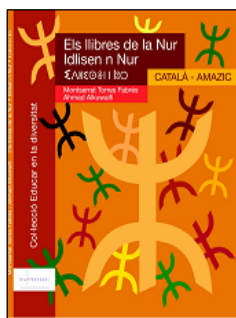
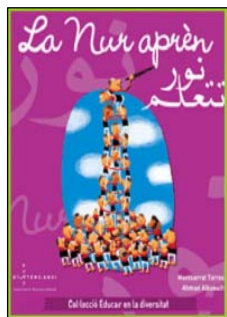
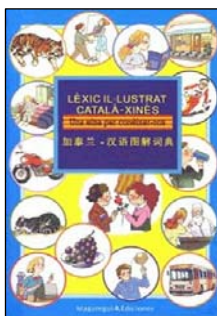
¹⁶ Els PII han estat tractats a l'apartat 4t d'aquest document.

¹⁷ El podeu trobar a http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/professorat/documenta/nivell_inicial.pdf.

Per tant, en un primer moment, els continguts de català que s'ensenyen a l'alumnat nouvingut tenen l'objectiu de poder satisfer les necessitats comunicatives més immediates, tant en l'àmbit escolar com en l'àmbit social.

b.2. Materials i recursos per facilitar la comunicació

Una de les dificultats que s'ha de vèncer en un primer moment és la manca de comunicació. A part d'altres recursos, ens pot ser útil tenir lèxics visuals. Per exemple:

En aquests lèxics, a més d'oferir un corpus lèxic bàsic, també s'hi recullen expressions escolars sobre el funcionament i organització dels centres i de les àrees curriculars.

També existeixen vocabularis visuals i auditius en línia. S'hi pot accedir mitjançant l'EDU365¹⁸.

b.3. L'ensenyament de la llengua oral

En l'ensenyament d'una segona llengua, la llengua oral és prioritària. A les aules d'acollida, la planificació de la majoria de les activitats ha de seguir l'enfocament comunicatiu. És a dir, s'han de planificar activitats perquè l'alumnat incorpori els exponentes lingüístics que permetin satisfer les funcions comunicatives descrites al nivell de llengua A1 i A2. Les activitats de llengua oral, doncs, han d'afavorir la interacció entre parlants i han de facilitar contextos comunicatius on l'alumnat pugui simular i reproduir les estructures que està aprenent.

Un dels recursos que permet planificar activitats d'aquest tipus són els referents visuals.

Els referents visuals tenen funcions diverses:

- Compartir la representació de la realitat
- Afavorir la comprensió
- Potenciar la memorització

En aquest sentit, s'ha fet arribar a totes les aules d'acollida una col·lecció de làmines murals¹⁹. Aquestes làmines permeten treballar contextos comunicatius propers als alumnes.

¹⁸ <http://www.edu365.cat/agora/>

¹⁹ Aquesta col·lecció de 10 làmines s'ha elaborat conjuntament amb la Secretaria de Política lingüística.

Els títols publicats són els següents:

- La ciutat
- Els oficis
- La casa
- El parc
- El mercat i el supermercat
- El bar i el restaurant
- La platja i el mar
- La muntanya i el camp
- Els transports
- El temps

En una aula d'acollida, tant si és de primària com de secundària, és important disposar de materials manipulatius i jocs de taula, els quals:

- afavoreixen el treball autònom i en grup
- permeten reforçar continguts de lèxic, d'estructures...
- permeten la repetició perquè les situacions de joc són diferents cada cop que s'hi juga
- donen seguretat a l'hora d'utilitzar els exponents lingüístics perquè estan ritualitzats
- promouen la interacció entre els alumnes

A més, s'han volgut potenciar dos materials que han estat concebuts expressament amb aquesta finalitat.

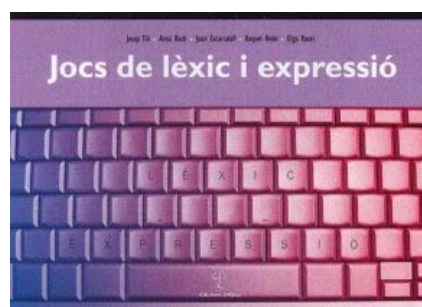
La reedició revisada dels *Jocs Olívia* s'ha promogut des del Departament d'Educació. És un material manipulatiu que permet treballar el lèxic (substantius, verbs i adjectius) des d'un vessant lúdic (joc del quinto, joc de cartes...). És un material concebut per a l'alumnat nouvingut tant per la tria del vocabulari, com pel disseny gràfic, com per la tria dels jocs (jocs de poca complexitat però que exigeixen la interacció entre els participants amb unes fórmules que faciliten la verbalització d'una sèrie d'exponents lingüístics).

Uns altres jocs que s'han elaborat pensant en l'alumnat nouvingut són els que ha publicat Edicions Alber.²⁰

Aquests jocs, com els anteriors, permeten treballar continguts lingüístics (lèxic, estructures i textos breus) d'un primer nivell de dificultat.

Un dels projectes més ambiciosos és l'elaboració d'un curs oral de llengua. Constarà d'11 capítols en

²⁰

La col·lecció consta de tres volums diferents: Jocs de lèxic i expressió, Jocs d'ortografia i Jocs de consciència fonològica.

DVD, que segueixen una línia argumental, a partir de la qual es treballen els continguts lingüístics del nivell inicial. S'acompanyarà d'un material didàctic (en forma de quadern). També inclourà un CD interactiu per reforçar-ne els continguts.

Un altre recurs per treballar la llengua oral és la incorporació a les aules d'acollida de l'activitat de teatre. A partir d'un guió teatral, el professorat pot planificar una sèrie d'activitats que abasten molts aspectes de la llengua (comprensió oral i escrita, lectura expressiva –entonació, dicció... –, expressió oral, memorització de lèxic i estructures dins un context comunicatiu, treball dels gestos i el llenguatge corporal...). A més, el teatre facilita tractar continguts socioculturals i permet també cohesionar el grup. En aquest sentit, s'està treballant per disposar de guions teatrals adequats a l'alumnat nouvingut, tant pel que fa a la temàtica, com a la dificultat de l'argument, com al nivell de llengua...

b.4. L'ensenyament de la llengua escrita

Si en l'apartat anterior s'ha dit que en l'ensenyament d'una segona llengua el treball de llengua oral és prioritari, cal matisar que en el context escolar, especialment a ESO, s'ha d'incorporar ben aviat el treball de llengua escrita. Al mateix temps que aprèn una llengua, l'alumnat nouvingut ha d'adquirir els continguts curriculars de les àrees, els quals es vehiculen normalment mitjançant la llengua escrita.

Tampoc no es pot obviar que una petita part de l'alumnat s'incorpora al nostre sistema educatiu sense haver estat escolaritzat i no ha seguit cap procés d'alfabetització.

Pel que fa a l'ensenyament de la llengua escrita es poden distingir diverses situacions:

- alumnat que ha d'iniciar un procés d'alfabetització.
- alumnat que comparteix l'alfabet llatí però que hi ha certs desajustaments entre les correspondències entre les grafies i el sons del sistema gràfic català i el de la seva llengua d'escolarització.
- alumnat que no coneix l'alfabet llatí, però que la seva llengua escrita té una base alfabètica.
- alumnat que no comparteix el sistema d'escriptura alfabètic.

Aquesta diversificació de situacions i processos fa que la planificació de l'ensenyament de la llengua requereixi seqüències diferents.

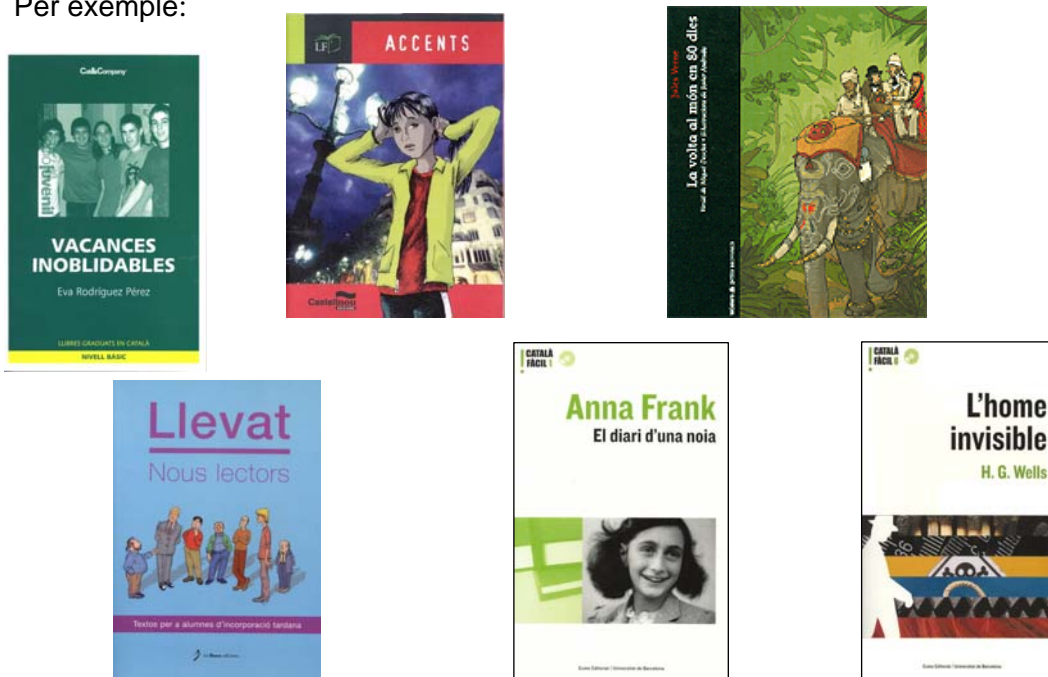
L'ús de quadres de correspondències dels diferents alfabetos pot accelerar el procés de transferència de les correspondències grafofòniques. També és molt útil tenir a l'aula un referent amb totes les lletres i els dígrafs del sistema gràfic català amb les corresponents realitzacions fonètiques.

En aquests moments s'està treballant en l'elaboració de materials per a l'alfabetització d'alumnat nouvingut amb dificultats per adquirir el codi escrit.

Per tal d'oferir a l'alumnat que ha superat el procés lectoescriptor uns textos escrits adequats al seu nivell lingüístic i als interessos propis de la seva edat, s'ha impulsat la publicació de:

- Textos de nova creació adaptats a les característiques d'aquests alumnes.
- Textos d'autors clàssics.

Per exemple:

Els llibres d'autors clàssics adaptats lingüísticament permeten treballar una mateixa obra amb alumnes amb un nivell de llengua diferent. L'alumne/a accedeix al text des del nivell de llengua que posseeix. D'aquesta manera, es pot plantejar un treball de la literatura des d'un model inclusiu.

El fet de tenir una biblioteca a l'aula d'acollida amb textos aplanats lingüísticament afavoreix que l'alumnat pugui reforçar l'aprenentatge de la llengua al seu ritme i que no hagi de perdre uns hàbits lectors que potser ja havia desenvolupat en l'escolarització prèvia.

La llengua escrita a l'aula d'acollida pot tenir, a més, la funció de reforç a l'adquisició de la llengua oral. En molts dels materials que s'han publicat i que s'han difós, la llengua escrita té aquest tractament. Per exemple:

- *Comencem*
- El quadern de llengua escrita de la sèrie *Vincles*
- *La Nàdia i el Li*
- *Jocs LIC*²¹
- (...)

²¹

Els jocs LIC són una col·lecció de 7 volums on tracten els continguts dels temes del nivell inicial.

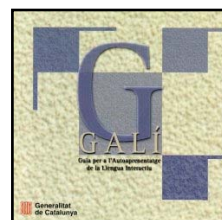
Mitjançant la llengua escrita, també es planifiquen activitats de morfosintaxi. Les característiques d'aquesta habilitat (segmentació, manipulació, visualització...) permeten poder reflexionar sobre aspectes del funcionament de la llengua que des de la llengua oral seria molt difícil de fer.

b.5. L'aplicació de les TIC

Des de la creació de les primeres aules d'acollida, el Departament d'Educació ha disposat que les noves tecnologies hi siguin presents, tant per treballar la llengua oral com per treballar la llengua escrita. S'han dotat les aules d'acollida de quatre ordinadors amb programari adequat per a aquest alumnat, que permet:

- diversificar les tasques de l'alumnat
- establir diversos tipus d'agrupament
- proporcionar activitats ajustades als diferents nivells
- establir cerques d'informació
- fer activitats en línia
- fer presentacions de treballs que després poden compartir amb la resta de companys (combinació text, imatge, àudio)
- reproduir CD, DVD, MP3
- enregistrar i reproduir activitats de llengua oral
- (...)

S'ha potenciat, també, l'elaboració d'aplicacions interactives que faciliten la interrelació de les diverses habilitats lingüístiques. Aquest és el plantejament que hi ha darrere de la sèrie *Vincles*, el CD *Galí* i un projecte que consisteix en l'elaboració de làmines interactives (el mercat i la biblioteca), on l'alumnat podrà treballar la llengua oral i la llengua escrita.

Cal destacar que en el cas del CD *Galí* hi ha les versions en català central i en català nord-occidental, ja que es creu que cal atansar el model de llengua a la realitat més immediata de l'alumnat.

Seguint aquesta mateixa línia s'ha recomanat l'ús de MP3, ja que la seva utilització, a més, permet la planificació d'activitats receptives i productives. La seva mida reduïda permet sortir de l'aula i enregistrar produccions que després es podran:

- escoltar
- comparar
- observar
- avaluar

c. Ajudar a passar del llenguatge comunicatiu al llenguatge acadèmic per tal de facilitar l'accés al currículum ordinari

Per ajudar l'alumnat a adquirir el llenguatge acadèmic es pot:

- Anticipar continguts que després es treballaran a l'aula ordinària. D'aquesta manera els nois i les noies poden seguir sense tantes dificultats els continguts que treballen els seus companys.

- Disposar de lèxics curriculars de les diverses àrees en les llengües de l'alumnat nouvingut. Així els i les alumnes poden transferir els conceptes que ja havien adquirit en la seva escolarització prèvia a la nova llengua.
- Facilitar unitats didàctiques adaptades (amb un llenguatge senzill i amb molt suport visual, tant d'imatges com d'esquemes que afavoreixin la comprensió).

5.2. Línies d'actuació de la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social en temes de materials

Des de l'inici del Pla LIC, la Subdirecció General de Llengua i Cohesió Social manté una sèrie d'actuacions pel que fa a l'elaboració de materials i de recursos didàctics en els àmbits que li són propis (llengua, interculturalitat i cohesió social). Aquestes actuacions es desenvolupen a partir dels criteris següents:

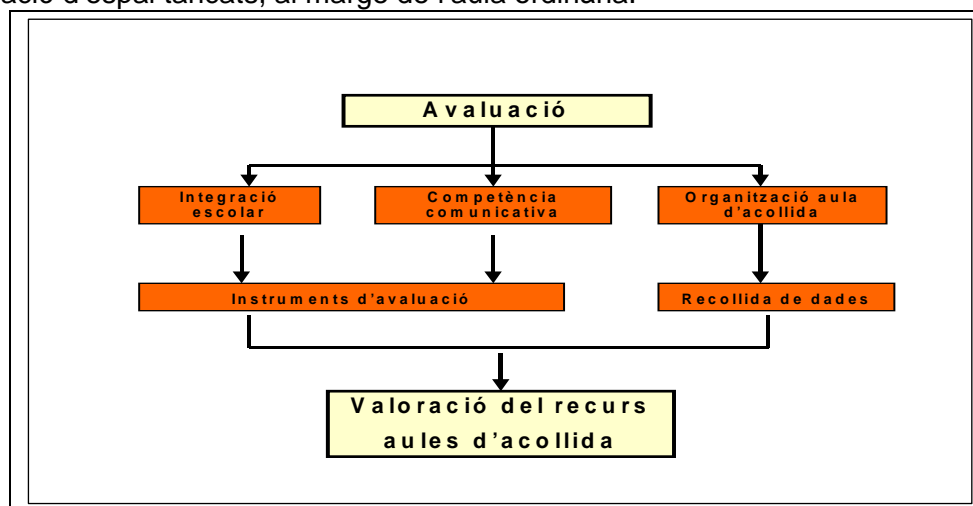
- Elaborar i difondre (especialment per mitjà de l'espai LIC i l'edu365) materials per a l'alumnat i orientacions i eines de suport per al professorat.
- Incentivar el mercat editorial perquè elaborin materials que donin resposta a les necessitats educatives de l'alumnat nouvingut.
- Promoure la difusió i/o publicació de materials elaborats pels docents que treballen amb l'alumnat nouvingut.
- Promoure projectes de col·laboració amb altres serveis, departaments o entitats públiques.
- Promoure i incorporar iniciatives d'altres agents (entitats, universitats, mitjans de comunicació) que siguin útils per incorporar la diversitat, lingüística i cultural, a les aules.

Actualment moltes editorials publiquen material didàctic específic per a l'ensenyament inicial de la llengua catalana i, des de la pròpia Subdirecció, s'ha assumit l'elaboració d'aquells materials que, per les seves característiques, era difícil que se'n responsabilitzés el món editorial.

ANNEX 6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

S'han dissenyat una sèrie d'instruments d'avaluació amb els objectius següents:

- Proporcionar al professorat uns instruments complementaris que permetin avaluar el nivell d'assoliment de les habilitats lingüístiques descrites en el nivell A2.
- Permetre la recollida i el tractament de les dades obtingudes a partir de l'administració de la prova, de manera que es pugui fer un seguiment i una valoració del recurs de les aules d'acollida en relació amb l'aprenentatge de la llengua vehicular del centre i de l'atenció a l'alumnat nouvingut.
- Valorar un model inclusiu d'atenció a l'alumnat nouvingut, en el qual la necessitat d'aprendre intensivament la llengua vehicular de l'ensenyament no comporti la creació d'espai tancats, al marge de l'aula ordinària.

6.1. Integració escolar

L'objectiu és proporcionar uns instruments que permetin comprovar si les percepcions que té l'alumnat nouvingut pel que fa a les seves relacions amb els companys i companyes i els adults que participen en el nou entorn li faciliten afrontar el procés d'escolarització amb seguretat emocional i amb possibilitats d'èxit acadèmic.

Es tenen en compte quatre aspectes:

- Adaptació al medi escolar, en relació amb el coneixement bàsic del centre (espais, horaris, hàbits i normes de convivència...) i el grau de socialització que s'ha assolit. L'objectiu és valorar si l'alumne/a és en condicions d'afrontar els processos d'ensenyament-aprenentatge i de socialització en les condicions adequades pel que fa als factors emocionals.
- Estratègies per a l'aprenentatge, per tal de determinar si l'alumne/a té les estratègies bàsiques suficients (hàbits de treball, interès, atenció, capacitat de demanar ajut...) per afrontar les tasques escolars.
- Convivència i relació entre iguals, de manera que es puguin determinar els punts forts i els punts febles en la xarxa de relacions que ha establert l'alumnat nouvingut en el nou entorn escolar.

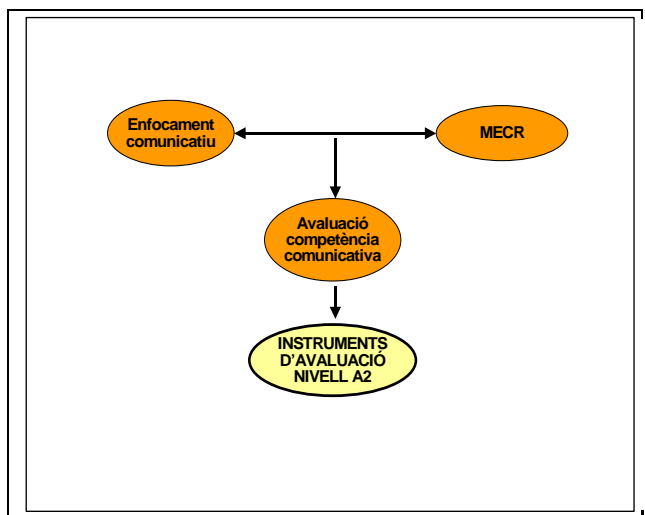
- Convivència i relació amb els adults, especialment pel que fa a la interacció que s'ha establert amb el professorat (de l'aula d'acollida i de l'aula ordinària).

Tant a primària com a secundària, s'han previst els instruments d'avaluació següents:

- Una enquesta adreçada al tutor/a de l'aula d'acollida
- Una enquesta adreçada al tutor/a de l'aula ordinària
- Una enquesta adreçada a l'alumnat

6.2. Llengua catalana

Els instruments d'avaluació de llengua catalana tenen com a objectiu avaluar el nivell de competència comunicativa que ha assolit l'alumnat que ha assistit a l'aula d'acollida o que ha rebut un ensenyament específic en aquesta llengua. Avaluen el nivell de llengua A2, segons els indicadors del MECR²² i d'acord amb l'enfocament comunicatiu per a l'aprenentatge de les segones llengües.

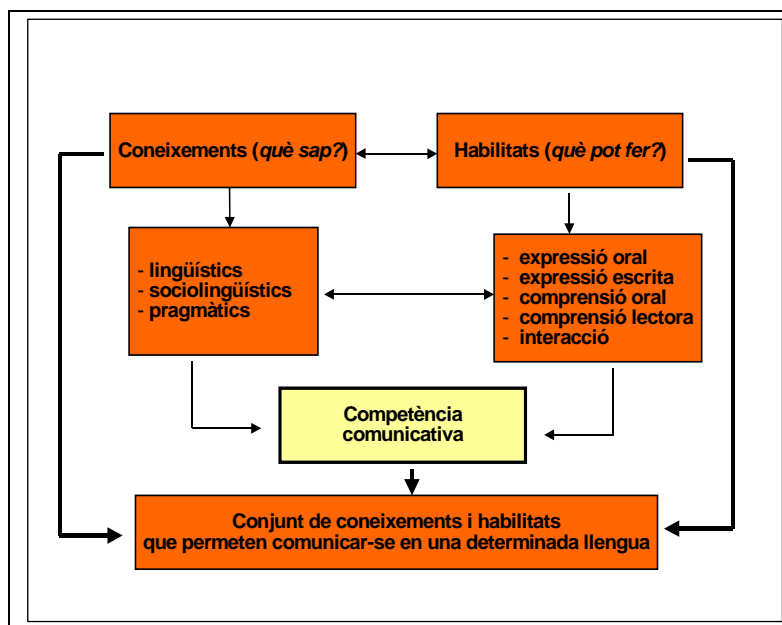

Per a aquest nivell A2, els objectius generals són:

- Comprendre frases i expressions utilitzades habitualment i relacionades amb temes propers a l'alumnat (informacions personals bàsiques, familiars, temps lliure, entreteniments, temes relacionats amb l'àmbit educatiu, entorn, etc.)
- Comunicar-se en situacions senzilles i habituals que exigeixen un intercanvi simple i directe d'informació sobre temes propers.
- Descriure, amb termes simples, aspectes de la seva experiència, entorn immediat i assumptes relacionats amb les necessitats bàsiques.

²² Generalitat de Catalunya. *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*. Departament de Cultura, 2003
<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/marc/index.htm>

Seguint aquest plantejament, les proves avaluen per a primària i per a secundària els coneixements de llengua aplicats a les habilitats comunicatives productives (expressió oral i expressió escrita), receptives (comprensió oral i escrita) i interactives (conversa). A secundària, s'ha afegit un apartat que avalua l'aplicació d'habilitats comunicatives, que es refereix a la relació que es produeix entre les habilitats escrites i orals habituals en l'àmbit acadèmic²³.

En definitiva, són uns instruments que han de permetre al professorat fer una avaluació qualitativa. S'ha de tenir present, per tant, que aquesta prova ha de ser considerada com un element més en l'avaluació de l'alumnat, però no únic, ja que és l'equip docent corresponent qui ha de valorar els aprenentatges i el procés d'integració de l'alumne/a i establir, segons el model d'acollida del centre, les mesures organitzatives i pedagògiques que garanteixin l'escolarització més adequada en cada cas.

L'anàlisi de les puntuacions obtingudes per l'alumnat pot ajudar, bàsicament, a reorientar la intervenció docent: nombre d'hores d'assistència a l'aula d'acollida, habilitat lingüística sobre la qual s'ha d'intensificar l'ensenyament, revisió dels continguts que s'estan ensenyant a l'aula d'acollida (pas del llenguatge restringit o comunicatiu al llenguatge acadèmic...).

La superació d'aquesta prova no implica necessàriament l'abandonament total de l'aula d'acollida. El que fa és avaluar si l'alumne/a té el nivell de llengua suficient que li permet interaccionar amb l'entorn més immediat (àmbit escolar i social).

²³ Les proves amb l'especificació de tots els apartats que s'inclouen per a primària i secundària, les orientacions i les instruccions per al professorat, i els quaderns i les làmines per a l'aplicació amb l'alumnat estan publicades a http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/profe_orienta.htm